

هم سؤال از علم خرد

هم جواب

علی اکبر قاسمی گل افشانی

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی،

دبیر و سرگروه زبان و ادبیات فارسی سوادکوه (مازندران)

و خودش هم در پایان بیت نوشته بود: «این بیت ۳ نمره دارد. لطفاً دریغ نکنید.» من هم پای برگه‌اش نوشتم: «عنصری شاعر از سلطان محمود غزنوی صله‌ای به این گرانی نگرفت.»

بعضی از دانش‌آموزان هم جواب‌هایی برای شما می‌نویسند که فرسنگ‌ها با جواب مورد نظر فاصله دارد. البته این اشتباهات مختص دانش‌آموزان یک مدرسه و چند مدرسه نیست؛ امر فراگیری است و در دانشگاه هم بسیار دیده می‌شود.

به قول سعدی:

گر کند میل به خوبان دل من عیب مکن

کاین گناهی است که در شهر شما نیز کنند

اگر هر دبیر و استادی این نمونه‌ها را جمع‌آوری کند، خود کتابی مفصل می‌شود. در اینجا می‌خواهم به نمونه‌هایی اشاره کنم. امیدوارم مورد پسند شما عزیزان قرار گیرد.

۱. عبارت «شبی که نوبت شعر خواندن او بود، برق خاموش شد و روی میز خطابه شمعی نهادند و او آی آدم‌هایش را خواند.» دربارهٔ کیست؟ (کتاب ادبیات فارسی، سال اول دبیرستان)

جواب مورد نظر: نیما یوشیج

جواب دانش‌آموز: دربارهٔ صرفه‌جویی برق

۲. گویندهٔ «هوا بس ناجوانمردانه سرد است» کیست؟ (کتاب فارسی، سال اول دبیرستان)

جواب مورد نظر: مهدی اخوان ثالث

جواب تعدادی از دانش‌آموزان: اخوان ثانی، اخوان ساس، ارغوان

باور کنید اگر به جای این سؤال شمارهٔ کفش فلان بازیکن برزیلی را می‌پرسیدیم، به یقین درست

شاید هیچ وظیفه‌ای خاطره‌انگیزتر از وظیفهٔ معلمی نباشد؛ سراسر خاطره است و یکی از این خاطره‌ها می‌تواند برگه‌های آزمون دانش‌آموزان باشد. بعضی از دانش‌آموزان در برگه‌های امتحانی خود، ده‌ها بار پدر بزرگ و مادر بزرگ خود را می‌کشند و مراسم ختم برای آن‌ها می‌گیرند و پدر و مادر را مریض می‌کنند تا نمرهٔ قبولی بگیرند؛ از این عبارات فراوان در پایان برگه‌ها می‌بینید: آقا اجازه! مادرمان مریض شد، ما نتوانستیم خوب بخوانیم؛ آقا اجازه! فامیلان به رحمت خدا رفت، ما دیشب مراسم ختم بودیم، نتوانستیم خوب بخوانیم و ...

بعضی از دانش‌آموزان هم یک جواب درست را در چند جا می‌نویسند تا معلم را فریب بدهند و نمرهٔ بیشتری بگیرند. من دانش‌آموزی داشتم بارم سؤال‌هایی را که درست جواب داده بود، کاملاً حرفه‌ای زیاد کرده بود تا نمرهٔ بیشتری بگیرد. این لطیفه را هم بشنوید، خالی از لطف نیست؛ می‌گویند دانش‌آموزی در زیر سؤال نوشت: جواب در پشت صفحه. وقتی معلم به پشت صفحه نگاه کرد، با کمال تعجب دید که دانش‌آموز برای او نوشته است: مرد حسابی! من اگر بلد بودم، همان‌جا برای شما می‌نوشتیم و دیگر به اینجا نمی‌آمدم. نمره‌ای بده تا رفع زحمت کنیم.

زادگاه نگارندهٔ این سطور «گل افشان» است و گل افشان روستایی است در شهرستان قائم‌شهر (استان مازندران). دانش‌آموزی در پایان برگهٔ امتحان تاریخ ادبیات ایران شعر معروف منوچهری را با اندکی تغییر در مصراع دوم این‌گونه نوشته بود: خیزید و خز آرید که هنگام خزان است باد خنک از سوی گل افشان وزان است

می‌نوشتند. به راستی که هوابس ناجوانمردانه سرد است.

۳. بیت زیر را با کلمه مناسب کامل کنید. (کتاب ادبیات فارسی، سال اول دبیرستان)

گفتم خوشا هوایی کز باد صبح خیزد

گفتا..... نسیمی کز کوی دلبر آید

جواب مورد نظر: خُنک

جواب دانش آموز: گفتا سیمین دانشور

نسیمی کز کوی دلبر آید

۴. محمد حسن خان اعتمادالسلطنه را

در ادبیات ایران با چه خدمت فرهنگی

می‌شناسند؟ (کتاب ادبیات فارسی، سال

دوم دبیرستان)

جواب مورد نظر: کتاب روزنامه خاطرات

اعتمادالسلطنه

جواب دانش آموز: اعتمادبه نفس داشتن

۵. مؤلف کتاب «حدودالعالم من المشرق

الی المغرب» کیست؟ (کتاب تاریخ ادبیات

ایران، سال دوم دبیرستان)

جواب مورد نظر: مؤلف آن معلوم نیست.

اما بهترین دانش آموز کلاس من آن را

خالی گذاشت (جوابی نوشت). وقتی به او

گفتم: چرا به این سؤال جواب ندادی؟ گفت:

«حدود العالم مؤلف ندارد، من اسم چه کسی

را می‌نوشتم؟»

۶. در بیت زیر از حافظ چه آرایه‌ای وجود

دارد؟ (کتاب آرایه‌های ادبی، سال سوم

دبیرستان)

گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند

جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد

جواب مورد نظر: در بیت آرایه تلمیح وجود

دارد؛ چرا که یادآور ماجرای بر دار کردن

حسین بن منصور حلاج است؛ همان کسی

که «انا الحق» را بر زبان آورده بود.

جواب دانش آموز: بیت اشاره دارد به داستان

امیر عباس هویدا، نخست‌وزیر معدوم

محمد رضا شاه پهلوی.

۷. مبتکر فن مناظره در شعر فارسی

من دانش‌آموزی
داشتم بارم
سؤال‌هایی را که
درست جواب داده
بود، کاملاً حرفه‌ای
زیاد کرده بود تا نمره
بیشتری بگیرد

کیست؟ (کتاب زبان و ادبیات فارسی، سال

چهارم دبیرستان)

جواب مورد نظر: اسدی توسی

جواب دانش آموز: اسدیه توصیح

باور کنید وقتی این جواب را دیدم، شرمندۀ

اسدی توسی شدم.

۸. درباره زندگی و خدمات علمی و فرهنگی

حضرت استاد محمد معین ده سطر بنویسید.

(امتحان فارسی عمومی دانشگاه)

بخشی از جواب دانشجویی به این سؤال

این بود: پس از مرگ دهخدا در ۷ اسفند

۱۳۳۴ استاد معین رئیس فرهنگ غلط او

شد. (می‌دانم استرس و اضطراب امتحان

سبب شد تا دانشجوی فرهنگ لغت را فرهنگ

غلط بنویسد.)

۹. نام کامل کتاب «مرصادالعباد» را

بنویسید. (امتحان درس مرصاد العباد،

دانشجویان کارشناسی ادبیات فارسی)

جواب مورد نظر: مرصادالعباد من المبدأ الی

المعاد تحفة للسلطان کیقباد

جواب دانشجویی: مرصاد العباد الی المعاد

فی معاییر الاشعار العجم.

